

Rozhýbaný kraj

August / 2020

Opäť v laviciach

Rozhovor s učiteľkou Angelikou Haneszovou
o vzdelávaní s korunou i bez korony

Pokračujeme v opravách ciest a mostov

Kraj sa púšťa aj do opravy 30-tich mostov na pokraji životnosti

Škola inak

Keď sme začiatkom marca tohto roku museli cez víkend rozhodnúť o tom, či zavrieme všetky naše stredné školy a zabránime prudkému šíreniu vírusu COVID-19 po jarných prázdninách, myslel som, že je to najťažšie rozhodnutie tohto volebného obdobia.

Nebolo. Ukázalo sa ako prezieravé. Boli sme prví a zabránili sme tomu, aby sa u nás odohrávali scény ako na severe Talianska. Vtedy sa prakticky skončil školský rok, ako ho poznáme.

Škola, to je istota. Má kolobeh, ktorý funguje ako východ a západ Slnka či štyri ročné obdobia. Osobne si nepamätám, že by sa tento kolobeh za môjho života tak narušil. Ale zvykáme si.

Chcem sa poďakovať všetkým našim učiteľom a zamestnancom krajských škôl.

Rastislav Trnka

predseda KSK
predseda@vucke.sk

Chcem sa poďakovať všetkým našim učiteľom a zamestnancom krajských škôl. Rýchlo sa vynašili, mnohí sa z večera do rána preorientovali na online vzdelávanie, naplnili poslanie svojej profesie - vzdelávať cez prekážky. Prečítajte si rozhovor s našou rodáčkou, ktorú sme do tohto čísla zaradili ako prejav vďaky a úcty k všetkým našim učiteľom. Vážme si ich za to, aké riziko budú podstupovať.

V týchto dňoch sa kolobeh vráti do normálu, 1. septembra sa začal nový školský rok. V školských laviciach pribudol nový spoločník a zatiaľ nikto nevie, ako dlho s našimi žiakmi zostane - rúško.

Urobili sme všetko, čo bolo v našich silách, aby sme našim žiakom a učiteľom tento znížený komfort vykompenzovali aspoň čistými a opravenými školskými budovami. Kraj cez prázdniny neoddychoval. Opravili sme školské priestory, učebne, telocvične aj internáty. Som hrdý na našich zamestnancov, že to v tom horúčkovitom tempe stihli.

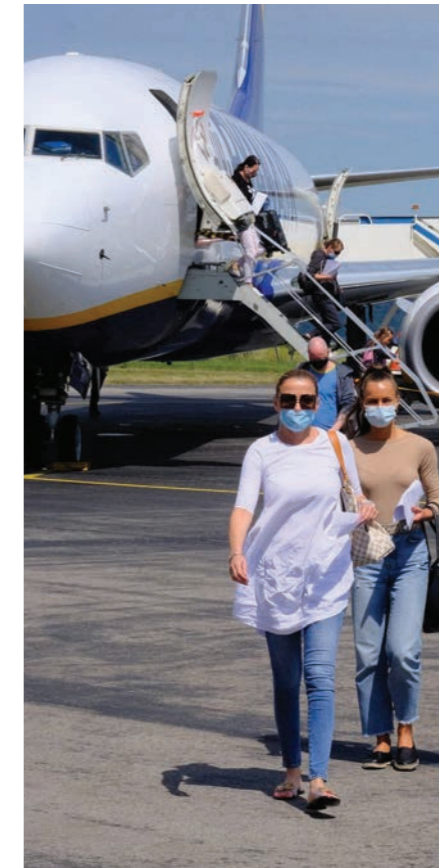
Veľké letné opravy

Košický kraj sa počas leta pustil do väčších opráv ciest aj školských budov. Stavebný ruch vládol na župných školách, kde sa opravovali odborné učebne, fasády či telocvične, spolu za takmer päť miliónov eur. Okrem toho sme zrekonštruovali i dva košické internáty. Žiaci aj učitelia sa do vynovených priestorov vrátia po takmer siedmich mesiacoch.

str. 9 - 10

Obsah

Na skok do Prahy

Aj napriek najväčšej kríze v histórii leteckého priemyslu sa východniari môžu tešiť z nového leteckého spojenia do metropoly Českej republiky. Spoločnosť Ryanair spustila v auguste nízkonákladovú linku medzi Košicami a Prahou. Turisti z Čiech pritom patria k zahraničným návštevníkom, ktorí prichádzajú do nášho kraja v najväčšom počte. Z Košíc do Prahy a opačne sa dostanú už za hodinu.

str. 11

Potulky krajom sveta

Objavovať Košický svetový kraj budeme aj v jeseni. Krajská organizácia cestovného ruchu pre všetkých dobrodruhov pripravila jednodňové aj individuálne organizované výlety. Spoznať môžete gemerské sakrálné tajomstvá, život spišskej šľachty aj zrod tokajského vína na dolnom Zemplíne.

str. 13 - 14

Rozhovo

s Angelikou Haneszovou

““
Nech deti plnia svoje sny a nie to, čo chcú rodičia.

Angelika Haneszová, držiteľka ceny verejnosti v súťaži Učiteľ Slovenska 2019, učí na základnej škole v Buzíci a okrem iného vedie aj krúžok robotiky, hovorí, prečo netlačiť deti na gymnáziá i o tom, v čom bola pre školy a žiakov dobrá „koronakríza“.

Namiesto samotného učenia bola a asi aj nejaký čas bude nosnou školskou témou koronakríza. Nie sme výnimkou. Ako pandémie zasiahla a žiaľ asi aj zasiahne do vyučovania na vašej škole?

Korona prišla náhle a nečakane. Najväčším problémom spočiatku bolo, že sme nevedeli, dokedy bude trvať a na čo všetko sa pripraviť. Teraz od septembra už bude mať určite každá škola pripravený plán na to, ako v prípade potreby opäť učiť deti na diaľku.

Čo by ste odporúčali rodičom, ktorých deti sa učia doma?

Jednoznačne by mali hlavne zabezpečiť techniku. Vieme, že rodiny, v ktorých sa deti delili o počítač, bol problém a nemohli sa naraz zúčastniť na online vyučovaní, ktoré prebiehalo v rovnakom čase. Je mi jasné, že ide o záťaž, ale tú techniku je potrebné zabezpečiť. A popritom musí škola zaviesť komplexný systém, v ktorom sa dokážu deti zorientovať. Najmä menšie deti potrebujú vedieť, kde majú úlohu, kedy majú online hodinu, čo a komu majú zasielať. Každý učiteľ by mal s deťmi komunikovať rovnakým spôsobom.

Určite nie je objavné tvrdenie, že pri online učení na diaľku by sa mali rodičia svojim deťom viac venovať...

Samozrejme. Najmä menšie deti potrebujú dôslednejšiu kontrolu. No myslím si, že väčšina rodičov sa počas koronakrízy deťom aj viac venovala. Možno pre niektorých z nich to bolo aj veľké ponaučenie. Zistili, ako a čo sa ich deti učia a že to nie je vždy také jednoduché, ako si mysleli.

Čo považujete za pozitívum takzvaného koronaučenia?

Nie som jediná, kto si myslí, že koronakríza priniesla najväčšiu informatickú reformu školstva. To, čo sa plánovalo dlhé roky, muselo byť uvedené do života v priebehu niekoľkých týždňov. Každý učiteľ sa musel rýchlo prispôsobiť a naučiť sa používať komunikačné a online nástroje na vyučovanie, ktoré možno predtým ani neskúšal. Deti mali počas korony možnosť rozvíjať aj iné zručnosti, než počas klasického vyučovania. Niektorí žiaci, ktorí sú v škole na hodine pasívnejší, sa teraz akoby aktivizovali a nový prístup im viac vyhovoval.

Musím však podotknúť jednu dôležitú vec. Napriek všetkým týmto pozitívam, učenie na diaľku nevie plnohodnotne nahradiť klasické vyučovanie. Deťom kontakt s učiteľom a spolužiakmi chýba.

V učebni informatiky máte citát Alberta Einsteina: „Podstatou vzdelávania nie je učiť fakty, ale stimulovať myseľ k mysleniu.“ Necítite sa byť trochu osamelá s týmto myslením medzi vašimi kolegami za katedrou?

““
V poslednom čase produkujeme strašne veľa gymnazistov.

Ja si myslím, že každý, kto učí, vie, že je dôležité, aby deti chápali veci, ktoré sa okolo nich dejú a rozumeli tomu, čím sa zaoberajú.

Podľa vás stále platí všeobecne rozšírený názor, že naše deti sa na školách musia hlavne bifľovať namiesto toho, aby sa viac učili rozmyšľať a prichádzať na to, ako môžu v živote využiť svoje vedomosti?

Som presvedčená, že všetko smeruje k tomu, aby sme na školách vychovávali mládež, ktorá dokáže rozmyšľať a tvoriť nové veci. Väčšina učiteľov vníma tento cieľ a vie, aké cesty nás k nemu vedú. Moderné metódy výuky smerujú k tomu, aby počas vyučovania boli študenti viac aktívni ako ich učiteľ. Druhé základné pravidlo radí spájať vyučovanie rôznych predmetov a ukazovať, ako spolu navzájom súvisia.

Myslíte si teda, že sa zlepšuje vyučovanie našich detí?

Viete, ja učím na dedinskej škole v Buzíci a u nás to ide. Som presvedčená, že hlavne vďaka tomu, že sa o to všetci učiteľia spoločne snažíme. Jeden, dvaja pedagógovia nedokážu

zmeniť komplexný systém vyučovania. Keď však začneme rozmyšľať všetci, spájať predmety, vymýšľať také projekty a úlohy, pri ktorých budú deti cibriť rôzne zručnosti a vedomosti, dosiahneme úspech. Napríklad taká robotika, ktorú sama učím. Tá nie je len o programovaní, ale aj o osvojovaní si manuálnych zvyklostí, schopnosti prezentovať či zdokonaľovať sa v jazykoch. Preto som napríklad za dlhodobé projekty. Deti sa potrebujú venovať úlohám, ktoré im zaberú viac času. Potrebujú viac premýšľania, kombinovania a prípravy. Výsledky práce potom prinesú deťom radosť. Samozrejme, musíme pritom všetkom strážiť, aby si nenechávali veci na poslednú chvíľu.

Učíte síce na základnej škole, no organizujete krúžky robotiky aj pre stredoškóľakov a pripravujete svojich žiakov na ďalšie štúdium. Myslíte si, že sa stredné školstvo v kraji rozhýbava?

Myslím si, že áno. Manažment stredných škôl stále viac chápe fakt, že ich úspech závisí od toho, aby žiaci študovali predmety, o ktoré je na trhu záujem. V poslednom čase produkujeme strašne veľa gymnazistov. Aj rodičia si často myslia, že keď dieťa ešte nie je rozhodnuté, čo chce študovať, pošlú ho na gymnázium, kde má ďalšie štyri roky na to, aby sa rozhodlo, ako ďalej. Na jednej strane to síce môže byť praktické, no ja si myslím, že najlepšie je, aby si deti vybrali samy, čo chcú študovať. Aj stredné odborné školy považujem za dobré riešenie.

Vy by ste kam dali dieťa na strednú školu?

Ja som dala syna na Gymnázium Poštová, lebo sa dlhodobo zaujímal o matematiku a informatiku a tam mal možnosť rozvíjať ďalej svoje vedomosti. Ale netreba deti silou mocou tlačiť na elektrotechnické priemyslovky či gymnáziá. Keď majú svoj cieľ, mali by sme ich nechať, aby sa venovali tomu, čo chcú. Keď chce byť niekto kaderníkom alebo cukrárom, nebráňme mu v tom. Nechajme naše deti rozvíjať sa. Nech plnia svoje vlastné sny a ciele, nie to, čo chcú rodičia. To je aj úloha školy a rodiny. Pomôcť deťom nájsť to, čo ich baví. Keď však vidíme, že dieťa má talent, no je trochu lenivé, treba ho potlačiť. Potom v budúcnosti sa nám za to poďakuje.

Košický kraj bude zelenší

Plánované investície

Aktivita

Celkové investície

Zníženie energetickej náročnosti vo verejných budovách	49 000 000 €
Fotovoltaika a fotovoltaické panely na strechách	300 000 €
Zníženie energetickej náročnosti vo verejnom osvetlení	1 700 000 €

Košický samosprávny kraj spolu s partnermi vďaka finančnému nástroju ELENA môže čerpať peniaze na energetickú správu verejných budov, pričom Európska investičná banka (EIB) poskytne na tieto projekty 1 600 000 eur. Vstup do projektu odsúhlasili v auguste po dvojiročných rokovaníach župy s EIB krajskí poslanci. Na základe ich súhlasu podpíše predseda KSK zmluvu s Európskou investičnou bankou. Kraj by mal v projektoch, ktoré využívajú nástroj ELENA, vystupovať ako hlavný partner a technická pomoc. Okrem prípravy projektovej dokumentácie bude vyhlasovať verejné obstarávanie a projekty bude spolufinancovať vo výške 10 percent. So zapojenými obcami a mestami bude uzatvárať zmluvy, na základe ktorých sa projekty budú realizovať. Investičné aktivity už boli predbežne predložené Európskej investičnej banke.

„Všetky projekty, ktoré by sa v našom kraji mali realizovať, by mali priniesť úsporu energií a zníženie zataženia ovzdušia. V rámci rekonštrukcií bude realizovaná napríklad zmena vykurovania vo verejných budovách s využitím obnoviteľných zdrojov energií, ich zateplenie, výmeny okien, zateplenie striech či zavedenie diaľkového prenosu spotrieb energií. Zelené prvky budú zavedené aj vo verejnom osvetlení. Nástroj ELENA je skvelým spôsobom, ako dosiahnuť zelenší Košický kraj, bola by veľká škoda, ak by sme ho nevyužili,“ povedal predseda Košického samosprávneho kraja Rastislav Trnka. Rekonštrukciou zameranou na zníženie energetickej náročnosti by mala prejsť napríklad budova radnice v Rožňave, Technické a záhradnícke služby na Lastomírskych ulici v Michalovciach, materská škola v Dobšinej, budova Reduty v Spišskej

Novej Vsi, Mestský podnik služieb v Medzeve, plavárň v Krompachoch a mnohé ďalšie. Do zoznamu investičných akcií predložených Európskej komisii bolo celkovo 55 budov, ktoré by mali prejsť rekonštrukciou tak, aby bolo energeticky úspornejšie. Osem miest a obcí by malo mať zrekonštruované verejné osvetlenie, a to Medzev, Kráľovský Chlmec, Helcmanovce, Svinica, Košický Klečenov, Gelnica, Prakovce a Stará Voda. Vďaka opatreniu dôjde tiež k zníženiu emisií CO₂. Ďalších 12 samospráv by malo mať na verejných budovách novú fotovoltaiku a na ich strechách pribudnú fotovoltaické panely. Celkové oprávnené finančné výdavky v rámci nástroja ELENA predstavujú 1 600 000 eur, pričom na realizáciu opatrení, ktoré budú výsledkom nástroja technickej pomoci ELENA, sa počíta s investičným rámcom najviac 51 000 000 eur. Projekt by mal byť zrealizovaný do konca roka 2023.

Priority poslancov KSK

Igor Petrik

nezávislý

Mojou prioritou ako predsedu dopravnej komisie KSK je dopravná bezpečnosť, rozvoj cestnej infraštruktúry a výstavba cyklotrás, vrátane kontroly a opravy všetkých mostov v zlom technickom stave. Ako poslanec gelnického regiónu budem intenzívne presadzovať rekonštrukciu cestného napojenia cez Pačanský kopec. Podporujem rozvoj stredného školstva v okrese Gelnica, najmä udržanie jediného gymnázia v regióne. V spolupráci s KSK presadzujem každý zámer na zvýšenie zamestnanosti, investičnú podporu podnikateľskej infraštruktúry, vzdelania či cestovného ruchu v rámci akčného plánu gelnického okresu.

Igor Petrovčik

nezávislý

Medzi moje priority patrí zlepšenie kvality ciest v kraji, čo je predpokladom pre ekonomický rozvoj, vrátane cestovného ruchu. Ako Košičan sa teším, že sa opravuje cesta smer Družstevná v okrese Košice-okolie, ktorá si už investície vyžadovala. Ďalej budem lobovať za rekonštrukciu cesty Družstevná - Sokoľ. Ako poslanec podporujem opravy ciest v celom kraji. Teším sa, keď sa turisti zo zahraničia, ale i z iných kútov Slovenska prídu pokočať turistickými atrakciami, ktorých je v Košickom kraji naozaj veľa a cestujú po opravených cestách, minú v kraji peniaze, a podporia tak rozvoj kraja.

František Petro

SMER-SD

Za svoje priority považujem zlepšenie stavu ciest 2. a 3. triedy s dôrazom na okres Košice-okolie, ktoré sú zo všetkých smerov vstupnou bránou do metropoly východu. Keďže dôležitá je nielen kvalita, ale aj údržba, bolo by žiaduce zriadiť stredisko Správy ciest KSK v severnej časti okresu Košice-okolie, a to z dôvodu operatívnej a ekonomickej výhodnosti. Po zrušení už schváleného zámeru na stredisko v Čizaticiach som ostal sklamaný. Od vedenia KSK budem požadovať návrat k tejto myšlienke. Všetky kompetencie KSK sú pre obyvateľov kraja kľúčové a musia byť rozvíjané s rovnakým akcentom. Podporujem všetky rozumné návrhy pre jednotlivé vekové a sociálne skupiny s cieľom skvalitnenia ich života v našom kraji.

Milan Potocký

OĽANO, SAS, KDH, NOVA

Mojou prioritou je podpora a rozvoj cestovného ruchu na území Košického kraja. Podarilo sa nám dokončiť rekonštrukciu kaštieľa Zemplínskeho múzea. Kraj podporil aj novú atrakciu na Vinianskom hrade - šliapací stredoveký žerjav. Spolufinancovali sme projekt na jazere Beňatina, kde pribudla vysunutá vyhládka, chodníky, zábradlie a fotopoint. Rezervy stále vidím v podpore cestovného ruchu na Zemplínskej šírave. Pozitívne vnímam, že sa tu podarilo zrekonštruovať cestu, ale aj prípravu promenády, ktorá povedie z rekreačného strediska Kaluža do strediska Kamenec. Dobrou správou je aj výstavba cyklochodníka, ktorý bude smerovať po hrádzi od obce Zalužice smerom k obci Lúčky.

Novinky zo Zastupiteľstva KSK

Poslanci Košického samosprávneho kraja rokovali po dvadsiatykrát v tomto volebnom období 24. augusta. Priebeh zastupiteľstva ste mohli sledovať online na Facebooku KSK a na webovej stránke web.vucke.sk, kde ste našli aj prehľad tém a kompletne materiály rokovania. Zastupiteľstvo je verejné a prístupné pre všetkých obyvateľov nášho kraja.

Najdôležitejšie témy z rokovania 24. augusta

Poslanci KSK rozhodli o úprave rozpočtu spôsobenej výpadkom príjmov v súvislosti s pandemiou. Daňové príjmy kraja boli znížené o 9 000 000 eur, v rovnakej výške sa znížili aj výdavky župy. Z centrálnej rezervy presunuli poslanci 3 550 000 eur.

Predseda KSK informoval o moste nad riekou Hornád medzi obcami Kysak a Veľká Lodina, ktorý župa kvôli havarijnemu stavu uzavrela. Kraj upravil obchádzkovú trasu a pripravuje komplexnú rekonštrukciu mosta.

Schválené boli aj dotácie, a to napríklad na zorganizovanie Gombaseckých kultúrnych slávností, opravu Kostola sv. Pavla a Petra v Ložine, aj historickej hasičskej zbrojnice v Debradi či na modernizáciu kultúrneho strediska v MČ Košice-Sídlisko Ťahanovce.

Schválené bolo aj spolufinancovanie projektu GoDanuBio v rámci Dunajského nadnárodného programu. Kraju sa otvárajú nové možnosti na medzinárodnú odbornú spoluprácu a podporu pri tvorbe regionálnej politiky v oblasti obehového hospodárstva a bioekonomiky.

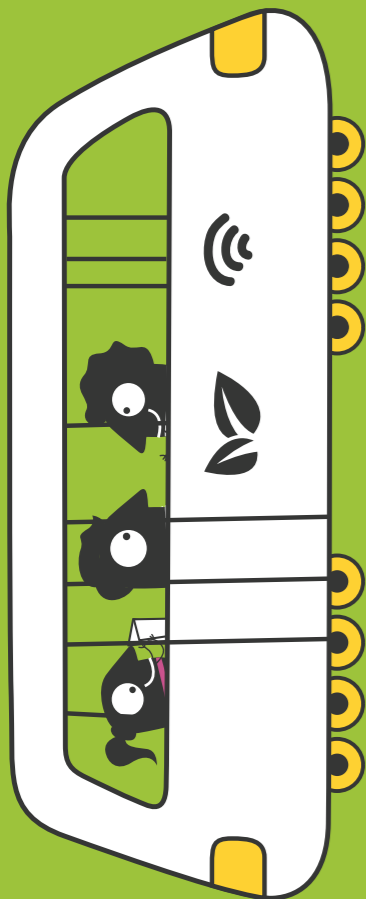
Nasledujúce Zastupiteľstvo KSK sa bude konať 26. októbra 2020.

*Poslanci dostávajú priestor na vyjadrenie postupne, v abecednom poradí.

Zapojte sa do Európskeho týždňa mobility 2020

Do Európskeho týždňa mobility, ktorý bude prebiehať od 16. do 22. septembra sa aj tento rok zapojí Košický samosprávny kraj. Vlní mohli východniari cestovať prímestskou autobusovou dopravou lacnejšie, tento rok chce župa motivovať cestujúcich, aby presadli z áut do autobusov častejšie. Počas Európskeho týždňa mobility budú zmluvní autobusoví dopravcovia Košického kraja, spoločnosť Eurobus, a. s. a ARRIVA Michalovce, a. s., vydávať bezkontaktné dopravné karty bezplatne, a to každému, kto si dopravnú kartu zakúpi cez internet, prostredníctvom e-shopov dopravcov alebo mobilnej a internetovej aplikácie UBIAN. Mimo Európskeho týždňa mobility je cena jednej dopravnej karty platnej päť rokov 6 eur. V prípade možnosti zaslania karty poštou hradia cestujúci iba poštovné náklady. **„Veríme, že touto aktivitou motivujeme cestujúcu verejnosť, aby využila prepravu autobusmi nielen počas jedného týždňa v roku. Skúsenosti ukazujú, že ak už majú zakúpenú bezkontaktnú čipovú kartu, cestovanie verejnou dopravou využívajú častejšie. Zároveň platba cestovného lístka pomocou dopravnej karty zrýchli uje cestovanie**

verejnou dopravou, pretože vodiči autobusov strávia menej času vydávaním mincí či bankoviek,“ povedal konateľ spoločnosti IDS Východ, s. r. o., ktorej zriaďovateľom je KSK Radovan Hužvík. Cieľom kampane, ktorú zastrešuje Slovenská agentúra životného prostredia, je podpora verejnej dopravy, zlepšenie životného prostredia, zníženie dopravných nehôd či problémov s parkovaním. Dopravné karty, ktoré budú dopravcovia Eurobus, a. s. a ARRIVA Michalovce, a. s. vydávať počas tohtoročnej kampane, môžu cestujúci využívať u všetkých dopravcov prímestskej autobusovej dopravy aj DPMK v rámci východného Slovenska, teda v Košickom aj v Prešovskom kraji. V roku 2019 vydali dopravcovia v Košickom kraji vyše 23 600 dopravných kariet. Župa tiež vlní zaviedla viacero výhod pre cestujúcich s dopravnými kartami, napríklad lacnejšie jednosmerné cestovné, zakúpené z dopravnej karty. Novinkou je aj to, že dopravnú kartu – elektronickú peňaženku si cestujúci môžu dobíjať už aj online. Cestujúci môže dopravnú kartu, vydanú dopravcami Eurobus, a. s. a ARRIVA Michalovce, a. s. využívať aj v mestskej doprave v Košiciach, Spišskej Novej Vsi, Trebišove, Rožňave a v Michalovciach.

Spúšťame prvý krajský sociálny podnik

Znevýhodneným dáme prácu už na jeseň. Župa zároveň pomôže obciam a mestám rozhybať vlastné sociálne podniky.

Podávame pomocnú ruku ľuďom v nepriaznivej životnej situácii, ktorí majú chuť pracovať, ale nedarí sa im zamestnať. Pomôžeme dlhodobo nezamestnaným, absolventom krajských stredných škôl, príslušníkom národnostných menšín či obyvateľom najmenej rozvinutých okresov. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR nám priznalo potrebný štatút, prvý župný sociálny podnik tak odštartujeme už na jeseň. Znevýhodnení by mali tvoriť 40 až 60 percent jeho zamestnancov. Na tento účel vyčlenila župa 100-tisíc eur, ktoré poskytnie Sociálnemu podniku Košického samosprávneho kraja ako bezúročnú pôžičku. Tak, ako káže zákon, podnik celý

v domácnosti a záhrade. Služby si budú môcť objednať župné sociálne zariadenia, školy, školské a kultúrne zariadenia, prípadne ďalšie subjekty v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja, akou je napríklad aj Správa ciest KSK. Samostatnou kategóriou sú fyzické osoby - občania, ktorí budú môcť využiť služby divízie Dom a záhrada, zamerané na pomoc v domácnosti a v záhrade. Celú ponuku služieb zverejní Sociálny podnik KSK na pripravovanom webe. Obsahovať bude kontaktný formulár, cez ktorý

i zamestnancov narastať. Výber adeptov so záujmom o prácu, ale problematickými vyhlídkami na zamestnanie bude prebiehať v spolupráci s pracovníkmi komunitných a krízových centier, s terénnymi sociálnymi pracovníkmi a Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny SR. V sociálnom podniku môžu pobudnúť dva roky, za ten čas získajú pracovné a sociálne návyky, čo zvýši ich šance uplatniť sa ďalej na pracovnom trhu. Záujem o založenie vlastných sociálnych podnikov a zaktivizovanie občanov so sociálnym či zdravotným znevýhodnením už prejavili mnohé obce a mestá v Košickom kraji. Na župu sa obra-

svoj zisk re-investuje do ďalšieho zamestnávania znevýhodnených a zraniteľných osôb. Pod jednou strechou sociálneho podniku postupne sprevádzkujeme tri divízie: Stavba, Upratovanie, Dom a záhrada. Poskytovať budú stavebno-rekonštrukčné práce, maliarske a natieračské práce, drevárske práce, pomoc pri údržbe ciest II. a III. triedy či ine pomocné práce aj

sa budú môcť hlásiť záujemcovia o prácu, ale aj ľudia s dopytom po ponúkaných službách. Zamestnanie na trvalý pracovný pomer by malo nájsť v krajskom sociálnom podniku spočiatku do 20 ľudí. V závislosti od dopytu môže množstvo ponúkaných služieb

cajú s otázkami, ako si takýto podnik založiť, koho v ňom môžu zamestnať, aké služby môžu ponúkať. Krajský sociálny podnik posluží mestám a obciam ako modelový príklad, so zabehnutým systémom. Chceme vychovať mentorov, ktorí by podobné sociálne podniky úspešne pomáhali rozhybať ďalej v miestnych samosprávach.

Tešíme sa na spoluprácu.

Župné školy v novom šate

SOŠ Jozefa Szakkayho v Košiciach

Košický samosprávny kraj využil pandémiu a prázdne budovy škôl aj na ich rekonštrukcie. Žiaci sa tak po siedmich mesiacoch vrátili do vynovených priestorov. „Na školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja bolo v minulom školskom roku prerušené vyučovanie 9. marca. Posledné týždne sa preto snažíme pripraviť priestory škôl tak, aby sa mohli v septembri vrátiť do vynovených učební. Celkovo sme na práce prebiehajúce počas leta vyčlenili takmer päť miliónov eur,“ povedal vedúci odboru školstva Úradu KSK Slavomír Kožár.

Na školách sa opravovali fasády, sociálne zariadenia, odborné učebne, menené boli okná a opravovali sa aj telocvične. Odborné učebne renovuje kraj napríklad na Gymnáziu, Šrobárova 1, SOŠ Gemerská 1 v Košiciach a na Technickej akadémii, Hviezdoslavova 6 v Spišskej Novej Vsi ako aj na SOŠ Ostrovského 1 v Košiciach.

Jednou z najväčších rekonštrukcií bola oprava budovy Strednej odbornej školy Jozefa Szakkayho na Grešákovej 1 v Košiciach. „Budova školy bola postavená v 30. rokoch minulého storočia, okná na prvých dvoch poschodiach boli ešte pôvodné,

takže v súčasnosti sa už rozpadávali a boli energeticky neefektívne. Po prázdninách bude na žiakov čakať aj nová fasáda školy, takže sa veľmi tešíme, že sme sa po rokoch dočkali takejto väčšej rekonštrukcie,“ uviedla riaditeľka školy Eva Matejová. Okrem škôl opravovala župa aj stredoškolské internáty. Komplexnou rekonštrukciou prechádza internát na Jedlíkovej 11 v Košiciach, ktorý patrí pod správu SOŠ Jozefa Szakkayho. V prvej fáze boli v chlapčenskom bloku vymenené podlahy, elektroinštalácia a izby boli nanovo vymaľované. V najhoršom stave boli okná, ktoré vymenili aj na dievčenských izbách.

Z 80. rokov pochádza aj školský internát pri SOŠ Ostrovského 1 v Košiciach, na ktorom boli na jednej izbe aj štyria žiaci. V rámci rekonštrukcie boli izby predelené tak, aby na izbe boli dvaja, nanajvýš traja študenti.

V rekonštrukciách bude Košický samosprávny kraj pokračovať aj na jeseň. Opravy sa dočká napríklad Gymnázium Pavla Horova v Michalovciach, kde bude opravená fasáda či SOŠ Učňovská 5 v Košiciach, kde župa opraví telocvičňu.

Oprava fasády

Gymnázium Alejová 1, Košice

Hotelová akadémia
v Spišskej Novej Vsi

Gymnázium Pavla Horova
v Michalovciach

Stredná odborná škola
technická v Rožňave

Gymnázium Sobrance

SOŠ Jozefa Szakkayho,
Grešákova 1, Košice

Oprava telocviční

SOŠ obchodu a služieb,
Michalovce

SOŠ Gemerská 1, Košice

Nové multifunkčné ihrisko

Spojená škola, Kollárova 7,
Sečovce

Veľké letné opravy ciest a mostov

V pláne je rekonštrukcia 30 mostov v kraji, ktoré sú na pokraji životnosti.

Letné mesiace využíva Košický samosprávny kraj aj na väčšie opravy ciest a mostov. Začiatkom júla ukončila župa rozsiahlu rekonštrukciu cesty v Letanovciach, ktoré vedie do Národného parku Slovenský raj. Opravy trvali rok a vyžiadali si viac než 900 000 eur. Cesta neprešla väčšou opravou takmer polstoročie, na úseku pred Slovenským rajom boli namiesto asfaltu už len trčiace kamene. „Som rád, že došlo od slova k činom a kultúra cestovania na hlavnom ťahu k Slovenskému raju sa vďaka novej vozovke výrazne zvýši. V hodine dvanástej prebehla aj oprava dvoch mostov, ktoré už boli vo veľmi zlom technickom stave a bolo otázkou času, kedy o sebe dajú vedieť,“ uviedol starosta Letanoviec Slavomír Zahornadský. Opravený bol aj podjazd na konci obce, v ktorom sa v minulosti zasekávali poschodové

autobusy s turistami. V rámci opráv bola zväčšená jeho výška a vozovka bola upravená.

Pri Národnom parku Slovenský raj sa v lete začala aj oprava cesty v Hrabušiciach až po obec Výdrník. Rekonštrukcia sa dotkne aj oporného múra, ktorý je vo veľmi zlom stave a hrozí jeho zrútenie.

Košický kraj v tomto roku pokračuje vo veľkoplošných opravách a súvislých rekonštrukciách ciest, ktoré nahradili klasické vysprávky výtlkov. V rámci prác opravujú cestári väčšie úseky ciest, čím sa zvyšuje ich kvalita a bezpečnosť cestnej premávky. Takouto technológiou opravila Správa ciest KSK počas leta viac než 50 kilometrov ciest vo všetkých regiónoch kraja.

V tomto roku sa chce župa pustiť do opráv 30-tich mostov v kraji. V lete pokračovala oprava mosta v Strážskom nad riekou Laborec, župa začala s rekonštrukciou mostov v Boliarove a v Bačkovíku, opravy sa dočkal aj most medzi Gombošom a Perínom, most v Kováčovej nad potokom Čremošná aj most v extraviláne obce Hnilčík. V polovici augusta župa z bezpečnostných dôvodov uzavrela most nad Hornádom medzi obcami Kysak a Veľká Lodina. Iniciatívnou kontrolou krajskej samosprávy bol zistený jeho havarijný stav, na moste vznikla trhlina a prepad a hrozilo jeho zrútenie. Pre okres Košice-okolie bol vyhlásený mimoriadny stav a vytýčené boli obchádzkové trasy. Kraj sa bude rekonštrukciou tohto mosta zaoberať prioritne.

Nová cesta v Letanovciach

Na moste v Strážskom sa realizujú dokončovacie práce

Východniari to majú do Prahy už len na skok

Príchod prvých cestujúcich z Prahy na košické letisko

Obyvateľom východného Slovenska pomôže rýchlo sa prepraviť k našim susedom z Čiech nové letecké spojenie. Spoločnosť Ryanair začala lietat' aj na nízkonákladovej linke medzi Košicami a Prahou. Popri spojení Košice - Londýn Stansted ide o druhú linku, ktorú z Košíc aktuálne prevádzkuje.

Pracujúci, študenti aj turisti tak majú príležitosť navštíviť svetovú aj tú našu, východoslovenskú metropolu jednoducho, no hlavne rýchlo. Cesta zaberie zhruba hodinu času, pričom sa do cieľovej destinácie dvoch krásnych historických miest odveziete na chrbte Boeingu 737-800.

Na druhej strane, východné Slovensko sa tak stáva pre našich susedov opäť

Počet prenocovaní cudzincov v Košickom kraji za minulý rok

SR - 66 100 prenocovaní

ČR - 80 660 prenocovaní

Poľsko - 41 500 prenocovaní

Maďarsko - 34 120 prenocovaní

dostupnejšie. Je známe, že práve českí turisti s obľubou navštevujú Košický samosprávny kraj. Čestina sa ozýva pri prechádzkach prírodou aj v okolí historických miest najmä počas letných prázdnin. Sú jednotkou, čo sa týka návštevníkov zo zahraničných krajín. Dokonca, vlani ich tu prenocovalo počas letnej sezóny takmer 40 000 a počas celého roka viac ako 80 000. Dôvodom sú pamiatky, prírodné krásy, gastronómia aj temperament východniarov, ktoré ich lákajú nielen sem zavítať, ale sa sem opätovne vrátiť.

Stovežatá zas učarovala nejednému východniarovi, pre ktorého je už cesta domov oveľa rýchlejšia a komfortnejšia. Doslova preletieť tam a späť je možné počas letného letového poriadku vždy v pondelok a v piatok.

Úspešný druhý ročník Krajskej futbalovej ligy

Na futbalovú mapu sa vďaka súťaži vrátila obec Kapušianske Kľačany

Leto v Košickom kraji patrí nielen kultúre, ale aj športovým podujatiam. Spoznali sme víťazov Zimnej časti o pohár predsedu KSK aj Turnaja neregistrovaných mužstiev Krajskej futbalovej ligy.

Zimná časť KFL

Finále zimnej časti sa kvôli pandémie presunulo o štyri mesiace na mesiac júl. Do súťaže sa tento rok zapojilo o 13 mužstiev viac ako vlani, celkovo si zimnú časť zahrlo 1 160 hráčov. „Som rád, že nám situácia umožnila dohrať druhý ročník Krajskej futbalovej ligy. Súťaž tento rok potvrdila svoju obľúbenosť, čo sa odrazilo na zvýšenom počte prihlásených mužstiev, aj na ich chuti hrať futbal v takýchto dobrých podmienkach. Liga je veľmi dobrou iniciatívou Košického samosprávneho kraja, sme radi, že sa môžeme zapájať do jej organizácie,“ povedal prezident Východoslovenského futbalového zväzu Richard Havrilla. V rámci súťaže Oblastných futbalových zväzov tento rok zvíťazil OFK Košické Olšany, ktorý porazil TJ Družstevník Záhор. V súťaži Východoslovenského futbalového zväzu vyhral MFK Spartak Medzev nad OŠK Pavlovce nad Uhom.

Turnaj neregistrovaných hráčov

Bez zmeny termínu, no s prísnejšími hygienickými opatreniami, zavŕšila svoje druhé pokračovanie súťaž neregistrovaných hráčov. Možnosť zahrať si tak mali aj tí, ktorí nie sú súčasťou žiadnej futbalovej ligy. Zapojiť sa mohli jednotlivci aj tímy z celého kraja. Jednodňový turnaj prilákal dvojnásobne viac hráčov ako minulý rok. Na ihrisku v Novom Ruskove sa

ich tento raz vystriedalo dokopy 90. Víťaznú trofej si napokon odniesli hráči z Gelnice. Na druhom mieste skončil tím z Nového Ruskova a tretiu priečku obsadili hráči z Úradu KSK.

Cieľom Krajskej futbalovej ligy je rozšíriť futbal na miesta, kde sa doteraz registrovaný futbal nehral, alebo z rôznych príčin zanikol. Vďaka súťaži sa po ôsmich rokoch vrátila futbalová lopta na trávnik do Kapušianskych Kľačan. Župa ich podporila šekom na nákup futbalovej výbavy. Vlani kraj podporil obec Zbudza, ktorá rovnako na istý čas zmizla z futbalovej mapy.

Tipy na jesenné potulky

Aj po skončení prázdnin môžete pokračovať v objavovaní Kraja sveta.

„To musela prísť až korona, aby sme prišli na to, aké krásne miesta máme na Slovensku?“ povzdychla si v druhú augustovú sobotu v jednej z medzevských reštaurácií pani Petra, ktorá s rodinou už niekoľko dní kočovala po zákutiach východného Slovenska. Aj jej obavy pred novým vírusom skrížili dovolenkové plány a namiesto cudziny relaxovala doma. Určite nie je sama, ktorá toto leto objavila čaro rôznych zákutí, ktoré síce máme často takpovediac za rohom, len dosiaľ sme o nich nevedeli. Pre tých, ktorí chcú ďalej spoznávať kúty nášho kraja, dávame v nasledujúcich riadkoch do pozornosti zopár jednodňových výletov, ktoré na jeseň ponúka Krajská organizácia cestovného ruchu Košice Regiún Turizmus.

Gemerské sakrálné tajomstvá

Okrem Dómu svätej Alžbety v Košiciach sa mnohým z nás spája obdobie gotiky košickej župy predovšetkým so Spišom a tamojšími kostolmi, sochami a maľbami. Menej známe sú poklady tejto doby, ktoré skrývajú gemerské kostolíky. Sú rozmiestnené v nenápadných dedinkách Košického kraja a za ich hrubými múrmi môžeme objaviť fresky a nástenné maľby so silnými umeleckými stopami dávnych talianskych majstrov. Na takúto objavnú cestu pozývame v sobotu 12. septembra počas jed-

nodňového výletu pomenovanom Gemerské sakrálné tajomstvá. Okrem iného navštívime aj gotickú baziliku v Štítniku, ktorej mohutná veža tvorí dominantu celej doliny. Na stenách kostola je umiestnených viac ako 200 štvorcových metrov nástenných malieb, znázorňujúcich hlavne náboženské témy. Okrem toho sa v bazilike nachádza bronzová krstiteľnica z roku 1454 a najstarší organ na Slovensku z roku 1492. Neďaleký kostol v Kocelovciach zas patrí medzi najvýznamnejšie pamiatky stredovekej architektúry a najmä nástenného maliarstva na Slovensku. Na prvý pohľad najviac zaujme jeho netradične riešená veža podobná severnej Žigmundovej veži už spomínaného Dómu sv. Alžbety v Košiciach. Upozorňujeme, že v bazilike sú vzácne fresky v taliansko-byzantskom štýle s motívami zo života Ježiša Krista a Panny Márie, ktoré sú o 150 rokov staršie ako Da Vinciho Posledná večera či Michelangelov Posledný súd v Sixtínskej kaplnke. Ďalšia unikátna freska z polovice 14. storočia pokrýva celý povrch presbytéria kostola v Ochтинnej, kde sa na záver nášho výletu takisto vyberieme.

Ako žila spišská šľachta

Tak, ako inde v Európe, ani u nás si veľkomožní páni a dámy nevedeli odpustiť rôzne zábavky a zaujímavé kratochvíle. Výnimkou nebol ani gróf

Wolfgang Farkaš Mariássy, ktorý mal návštevy a veselú spoločnosť veľmi rád. Dával si záležať na tom, aby svojich hostí vítal v zaujímavom zariadených priestoroch. Tretiu septembrovú sobotu vás pozývame nadýchať sa atmosféry čias, v ktorých žil tento spišský šľachtic. Navštívime kaštieľ v Markušovciach ponúkajúci expozíciu nábytkového umenia a interiérových doplnkov pochádzajúcich od 17. po začiatok 20. storočia. Po kaštieli zamierime do neďalekého hradu v Markušovciach v spoločnosti skutočne vyberaného sprievodcu. Bude ním pán Peter Mariássy, ktorý je potomkom tamojšieho grófa. Záver dňa strávime v Spišskej Novej Vsi, kde nás čaká komentovaná prehliadka historického centra s jeho dominantami, medzi ktoré patrí napríklad Reduta, najvyššia kostolná veža Slovenska, radnica, alebo provinčný dom.

Ci béby

Nielen v minulosti, aj teraz si môžeme vyraziť z kopytka a užívať krásu našej krajiny, pamiatok, lahodných mokov a kulinárskych špecialít. A nemusíme pritom patriť k horným desaťtisícim. Ideálnym časom a miestom na trávenie takýchto chvíľ je jeseň na Tokaji. Táto naša najmenšia slovenská vinohradnícka oblasť je miestom zrodu kráľovského nápoja, ktorý môžeme vychutnávať v historických tufových pivniciach, ktoré v tamojších dedinkách pripomínajú známe domčeky z filmov o hobitoch. Preto odporúčame vyhraď si druhú októbrovú sobotu na potulku Ci béby. Začneme Vyhlídkovou vežou Tokaj, ktorá je dominantou tamojšej vi-

nohradníckej oblasti. Je umiestnená vo vinohradoch medzi obcami Malá Trňa a Černochovo. Vyštvveranie sa na jej vrchol nám poskytne odmenu v podobe nádherného výhľadu na tokajské vinohrady a na maďarské mestečko Sátoraljaújhely. Potom pôjdeme zmočiť pery do historickej pivnice z 13. storočia, ktorá je najväčšou v celej vinohradníckej oblasti. Špeciálne pre nás bude pripravená degustácia 9 vzoriek vín a samozrejme nebude chýbať ani niečo pod zub.

Výlety na kľúč

Už pred tohtoročnými patáliami s novými vírusom Slováci stále častejšie cestovali po regióne. S prosbami o radu a tipy sa obracali aj na našu organizáciu Košice Regiún Turizmus. S príchodom korony, ktorá v dovolenkových myšliach mnohých z nás zatvárala hranice, tento záujem o individuálnu turistiku ešte zosilnel. Preto sme v tomto roku začali ponúkať osobných sprievodcov pre malé skupiny, od jednej po desať osôb, ktoré sa prepravujú vlastnou dopravou. Niektorí zo sprievodcov vás pozvú aj k sebe domov a budete si môcť vyskúšať remeslo, ktoré sa v ich rodinách dedilo počas niekoľkých generácií.

Ponuku takýchto individuálnych alebo jednodňových výletov zo sprievodcami nájdete na stránke

vylety.kosiceregion.com.

Kam za kultúrou na jeseň

September aj október v našom kraji budú patriť viacerým zaujímavým podujatiam. Župné kultúrne organizácie pripravili po lete veľa noviniek, stačí si už len vybrať.

3. 9. - 6. 9. 2020 Virvar - Dni bábkového divadla a hier pre rodiny

V poradí 9. ročník medzinárodného festivalu profesionálnych bábkových

Zmena programu je vyhradená a závisí od aktuálnej epidemiologickej situácie. Viac informácií nájdete na webových stránkach a sociálnych sieťach kultúrnych organizácií.

divadiel ponúkne hlavne prezentáciu slovenských divadiel. Tešiť sa môžete na upcycling workshop, sprievod mestom, flašinetistov a ďalšie aktivity.

24. 9. 2020 - 31. 1. 2021 Jaskyne UNESCO v Národnom parku Slovenský kras

Rok 2020 je v Baníckom múzeu v Rožňave venovaný pamiatkam UNESCO na Gemeri. Jedinečnosti NP Slovenský kras spoznáte pomocou prednášok, dokumentárnych filmov, workshopov aj interaktívnej výstavy. Tá ponúkne viacerozrnmé predmety z fondov prírody, speleológie a geológie múzeí. Príďte na Gemer spoznať prácu jaskyniarov.

2. 10. - 6. 1. 2021 Terakotová armáda

v Košickom kraji

Vynechať by ste nemali unikátnu výstavu. Terakotová armáda v Košickom kraji ponúkne ôsmy div sveta v Múzeu a kultúrnom centre Južného Zemplína v Trebišove. Vystavené budú desiatky certifikovaných kópií bojovníkov, ich koní a návštevníci sa dozvedia viac aj o živote prvého čínskeho cisára. Prepracované sochy bude možné vidieť poslednýkrát na Slovensku práve v Trebišove.

25. 9. 2020 DUF-ART

Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi predstaví divadelné spracovanie historických udalostí. Herci Divadla teatrálny skratky predvedú inscenáciu Tajomný prípad doktora Maletera, významnej osobnosti Spišskej Novej Vsi, hlavného lekára Spišskej župy a autora lekárskej knihy.

Súťaž s tajničkou

Milí lúštitelia, správnu odpoveď z tajničky nám pošlite e-mailom na tlacove@vucke.sk do **30. 9. 2020**. Vyhrať môžete smart hodinky a darčekové predmety ku kampani KRAJ SVETA. Účastníci prihlásením sa do súťaže a splnením podmienok dávajú KSK svoj súhlas so spracovaním osobných údajov, ktorými si sú poskytnuté identifikačné údaje účastníka súťaže (meno, priezvisko, e-mail, adresa trvalého pobytu, telefónne číslo). Tieto osobné údaje budú spracované výlučne na účely realizácie súťaže a odovzdania výhry. Výhercovia z predchádzajúceho čísla: **Agáta Paudičová, Ivan Záhorský**

POMŔCKY: DU, ETUA	ODCUDZIL	TAJNIČKA 1	KNHOVNIČKA SKRATKA	VREČUŠKO (Z FRANČ.)	ELEKTRICKÝ ODPOR (ZN.)	KEĎ	LESKLÝ NÁTER	POMŔCKY: BEKAR, ELASTAN	MENO ALŽBETY	PRUŽNÉ CHEMICKÉ VLÁKNO	RIEDKE BAHNO	ARTÉRIA (SKR.)	VÝŤAH Z LISTINY	POMŔCKY: ETNIKUM, OATM, REGEST	DO NOT LOAD (SKR.)	OBRVA, MIHALNICA	TAJNIČKA 3	TROPICKÝ OVOCNÝ STROM	ANTE MERIDIEM (LAT.SKR.)
UTIERANÍM ČISTIL								KANADSKÝ HOKEJISTA OSLOVENIE ŽENY						NAVYKOVÁ LÁTKA TESLA (ZN.)					
CIRKEVNÝ OBRAD					HUDBNÁ SKUPINA PREDLOŽKA (SO)							NÁROD (KNIŽ.) OSLAVNÉ BÁSNE							
HLAVOLAM						UTRIEDENÝ ZOZNAM OPAK NOČI								UŽŠIA DOSKA JOULE (ZN.)					SPOJKA
ŽENSKÉ MENO (26.7.)					RÍMSKYCH 500 EDUARD (ZDROB.)		NASALIS (SKR.) LISTNATÝ STROM				DIANE, PROCES ALEBO PO ŠPANIELSKY				DRUH STRUKOVINY VYRÁBAL KOBREK				
TY PO NEMECKY			PLANĚTKA	STUĎNA V MAURETÁNII PRERUŠ ČINNOST				HRAČKY PO ANGLICKY NANO (ZN.)						NÁPLŇ CIGARIET SRBSKÁ RIEKA					
OPOTREBUJÚ JAZDOU								TAJNIČKA 2 GRAM (ZN.)			KUCHYNSKÁ POCHUTINA	MAŠŤ, SADLO EURÓPSKA BANKA (SKR.)					ROŽŇAVA (EČV)		POMŔCKY: GUAJAVA, NSE, UB
HUSTÝ DAŽĎ					VERY GOOD (SKR.) PRÍSLOVKA MIESTA			AMERICKÁ BURZA STAV BEZ VOJNY					DOKONCA PATRIACI IVANOVII				OKRESNÝ ARCHÍV (SKR.) OBMEDZIŤ PO ČESKY		FUEL OIL (SKR.)
POMŔCKY: AJAX, ENJI, SERŽ	HROMADNE SEKAJME							RÍMSKYCH TISÍC ŤARCHY (KNIŽ.)		POOBIJAJ ŠPANIELSKO (MPZ)				POLOVAČKA ZLATO (ZN.)				FLUŔR (ZN.) HLUĎAK (EXPR.)	
PÍSOBNÝ ZÁZNAM					VERDIKT (KNIŽ.) ZASE							KÓD Vatikánu HLBOKÉ BEZVEDOMIE			CESTNÝ POPLATOK CYKLUS (ZN.)				
NEUTRÓN (ZN.)		KOPANICA, HORSKÁ OSADA	AZIDONATRIUM (SKR.) AKÝM SPŔOSOBOM			ID EST (SKR.) ZOMIERAJ			KÓD ARUBY TELÚR (ZN.)		KAUCIA PO ČESKY TELÚR (ZN.)						URÁN (ZN.) OSTROV V JAPONSKU		MODEL SUBARU
MESTO NA POVAŽII						TAJNIČKA 4 M FONETICKY								POMŔCKY: IKI, STI	ZUBKOVITÝ UZÁVER TADE (KNIŽ.)				
PŔLNÝ KVET				LÁTKA NA PODŠÍVKY POND (ZN.)				MENO REMUSA POLOMER (ZN.)						TIPOVACII LÍSTOK JŔD (ZN.)					
STAROGRECKY BAJKAR					TAJNIČKA 5						LETCI								